

ВЪПРОС № 44:
ЗАЩИТА СРЕЩУ НЕОСНОВАТЕЛНИ ДЕЙСТВИЯ И
БЕЗДЕЙСТВИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

LAWN 302 Административно право и административен процес

ПЛАН

1. Защита срещу неоснователни действия на административни органи и длъжностни лица.
2. Защита срещу неоснователни бездействия на администрацията.

АДМИНИСТРАТИВНОПРАВНИ ИЗТОЧНИЦИ

- Чл. 56, изр. 1 и чл. 120, ал. 1 от Конституцията на Република България
- Чл. 250 – чл. 257 от Административнопроцесуалния кодекс

ПОНЯТИЕ ЗА ПРОИЗВОДСТВОТО

- **Защитата срещу неоснователни действия или бездействия на администрацията са особени самостоятелни съдебни производства за надзор върху действията или бездействията на административните органи или длъжностни лица, инициирани при упражняване на субективното, процесуално, публично, потестативно право на оспорване на частноправен субект, засегнат от извършването на неоснователно действие или неизвършването на дължимо по закон фактическо поведение, с което са били засегнати или застрашени права, свободи или законни интереси на гражданите или техните организации.**

ФАКТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 250 ОТ АПК

- задържане чужденец в Специален дом за настаняване на чужденци преди да е влязъл в сила административен или съдебен акт за прилагане на принудителната административна мярка или след изтичане на срока за прилагане на принудителната административна мярка «принудително настаняване в специален дом за временно настаняване на чужденци»;
- задържане на свидетелство за управление на моторно превозно средство *след като е изтекъл срокът* за прилагане на принудителната административна мярка «временно задържане на свидетелство за управление на МПС»;
- действията по ограничаването на предаването на писмени материали по делото между адвокат и задържан;
- задържане на иззето законно притежавано оръжие е фактическо действие на полицейски орган, когато макар и в конкретния контекст да е необходимо с цел гарантиране на сигурността и здравето на гражданите и обществената безопасност, не е основано на закона или на административен акт.

НЕ Е ФАКТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 250 ОТ АПК, А Е ПРАВНО ДЕЙСТВИЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ ИЛИ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА

- Сключването на договор, защото това е правно действие.
- Действията на Държавен фонд «Земеделие» по прихващане на обща субсидия за финансово подпомагане по схемите и мерките за директни плащания за кампания 2010 г., оторизирана с Уведомително писмо, защото това е индивидуален административен акт – правно действие.
- Решение на секретаря на община, с което е отказан достъп до обществена информация, защото това е индивидуален административен акт или поискана, но непредоставена от общинската администрация дължима информация за вредното въздействие, което оказва върху здравето на населението продължаващата експлоатация на депото за твърди битови отпадъци и непредоставена информация.
- Неизпълнението на решението на Комисията за защита на конкуренцията (КЗК) не е незаконосъобразно бездействие на НЗОК при и по повод изпълнение на административна дейност, тъй като Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) е адресат на принудителна административна мярка, наложена ѝ не в качеството на административен орган, а в качеството на стопански субект.

НЕ Е ФАКТИЧЕСКО ДЕЙСТВИЕ ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 250 ОТ АПК, А Е ПРАВНО ДЕЙСТВИЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АДМИНИСТРАТИВЕН АКТ ИЛИ В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА

- Недопускане да се домува в дом за временно настаняване поради изтекъл договор за ползване на социална услуга.
- Искане за незабавно прекратяване на действията на община и главния архитект на общината, осъществявани по повод на образувано административно производство за узаконяване на строеж – вила, защото административното производство, развиващо се пред административен орган по одобрението на строеж, представлява съвкупност от правни действия и е приключило с издаването на съответния административен акт.
- Действията на общинската администрация на столичен район за "изместване на границите на оградата между имоти» на основание на предписание на главния специалист на района.
- Действия на Териториално поделение на Националния осигурителен институт София – град по Разпореждане на ръководителя на контрола по разходите на Държавното обществено осигуряване, защото действията, чието прекратяване се иска, са в кръга на правомощията на служителите в администрацията на НОИ.

НЕОСНОВАТЕЛНО ДЕЙСТВИЕ

- **Неоснователно действие** е такова фактическо дължимо поведение на органа, предписано от закона, което не се основава на административен акт или на закона (извършено при липса на правно основание), засягащо (нарушаващо ефективно) или застрашаващо права, свободи или законни интереси на частноправни субекти.

ПРАВЕН ИНТЕРЕС

- *Правен интерес* е налице при следните кумулативно изискуеми предпоставки:
 1. наличие на извършвани фактически действия (преустановени действия не могат да са предмет на търсената защита за преустановяването им);
 2. фактическите действия да се извършват от административен орган или от длъжностно лице от администрацията на административния орган или от лица, които не са длъжностни, но действат от името на административен орган;
 3. фактическите действия да засягат нечии субективни права, свободи или законни интереси и
 4. действията да не се извършват в изпълнение на административен акт или на закона

МЕСТНА ПОДСЪДНОСТ

Предявяване на искането става писмено пред административния съд *по местоизвършване на действията* (чл. 251, ал. 1 от АПК). Искането се вписва в специална книга, като се отбелязват точният час на постъпването и подателят му. Искането за защита *не е обвързано със срок*.

Защо е такова законодателното решение? Защото, за да възникне правото на защита, се предполага, че неоснователните действия продължават.

РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО

- Искането се разглежда *незабавно* от съдия. За да се информира за естеството на засягане или застрашаване на правата, свободите или законните интереси на лицето, съдът задължава административния орган или длъжностното лице, което извършва неоснователните действия, незабавно да предостави данни за основанието на извършените действия. Съдът може да провери чрез органите на полицията, както и по всички други начини, които не са забранени от закона, извършват ли се действията, от чие име и на какво основание. За извършената проверка проверяващите органи съставят протокол (чл. 252 от АПК).

ПРОИЗНАСЯНЕ НА СЪДА

- Веднага след приключване на проверката въз основа на данните, събрани от нея, и представените от страните доказателства, съдът се произнася с *разпореждане*. С разпореждането се нарежда да:
 - 1) Бъдат прекратени безусловно действията, които не се извършват в изпълнение на представен при проверката административен акт или на закона, или
 - 2) се отхвърля искането.
- *Разпореждането* се изпълнява незабавно от органите на полицията (чл. 253 от АПК).

ОСПОРВАНЕ НА РАЗПОРЕЖДАНЕТО

- Разпореждането подлежи на касационно обжалване в тридневен срок от издаването му от органа или длъжностното лице, които са извършили действията, когато искането е уважено, и от всеки, който има правен интерес, когато искането е отхвърлено.
- Жалбата се разглежда по реда, предвиден за обжалване на определенията и разпорежданията, и не спира изпълнението (чл. 254, ал. 2 от АПК), като преди съдът да се произнесе по същество на спора, трябва да е сезиран с допустима жалба, т. е. същата да отговаря на изискванията на чл. 212, чл. 213 и чл. 213б от АПК.

ДРУГИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ЗАЩИТА

- Тъй като разпореждането не се ползва със сила на пресъдено нещо, заинтересуваните лица могат да използват и други две възможности:
 - предявяване на иск за установяване на съществуването или несъществуването на едно административно право или правоотношение по чл. 128, ал. 2 от АПК, както и
 - предявяване на иск за обезщетение за вреди по чл. 203 от АПК (чл. 255 от АПК).

ПОНЯТИЕ ЗА НЕОСНОВАТЕЛНИ БЕЗДЕЙСТВИЯ НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

- **Неоснователно бездействие** е неизвършването на фактически дължимо поведение от органа, което последният е длъжен да извърши по силата на закона, съответно след или без сезиране, засягащо (нарушаващо ефективно) или застрашаващо права, свободи или законни интереси на частноправни субекти.

ПРОЯВЛЕНИЯ НА ТОЗИ АДМИНИСТРАТИВНОПРАВЕН ИНСТИТУТ

- **Неизвършване на действия, които административният орган следва да извърши по силата на нормативен акт при наличие на искане за извършването им от заинтересовано лице.**
- **Неизвършване на действия, които административният орган следва да извърши по силата на нормативен акт, без да е нужно искане за извършването им от заинтересовано лице. На задължението на административния орган, произтичащо пряко от закона, следва да съответства по силата на същия закон субективно право на гражданин или юридическо лице. Тоест, правото да може да бъде реализирано директно по силата на правна норма чрез фактическо действие, без да е необходимо издаването на административен акт.**

НЕОСНОВАТЕЛНИ БЕЗДЕЙСТВИЯ СА

- Отказ на назначената със заповед на директор на училище комисия да приеме документите, представени от баща на петокласник, тъй като удостоверение за завършен начален етап на основно образование на детето му било представено в заверено копие, а не в оригинал, както и последвал отказ на заместник-директора на училището да приеме документите.
- Непридвижването от страна на Директора на Националния институт за недвижимо културно наследство процедура по изготвяне на заключителна оценка, като по този начин е пречатвало възможността за решаване на въпроса дали за обекта ще бъде прекратен статутът на национална културна ценност или ще бъде потвърден.

НЕ СА НЕОСНОВАТЕЛНИ БЕЗДЕЙСТВИЯ

- Непроизнасянето в срок на административния орган по искане за издаване на индивидуален административен акт, защото това е мълчалив отказ.
- Част от процедурата за издаване на индивидуален административен акт – несъобщаване на заинтересованите лица за издаването на административния акт по чл. 61 от АПК или несъобщаване за отстраняването на явна фактическа грешка по реда на чл. 62, ал. 2 от АПК.
- Неизпълнение на задължение на административен орган, произтичащо от съдебен акт.
- Не съществува правна норма, която да задължава кмета на общината или служител на общинската администрация да извърши фактическо действие, изразяващо се в отмяна промяната на подробен устройствен план, защото това е правомощие на общинския съвет.
- Предпоставка за допустимостта на иска по чл. 256, ал. 1 от АПК е наличието на бездействие на административния орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт. Това бездействие следва да е свързано с административни правоотношения, а не с административнонаказателни. Осъдителният иск по чл. 256, ал. 1 от АПК не е средство за реализиране на правораздавателната власт на един административен орган, каквато е властта му да издаде наказателно постановление, респективно преди това акт за установяване на административно нарушение.

ПРОИЗВОДСТВОТО Е ИСКОВО

- Бездействието на административния орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт, може да се оспори *безсрочно* (чл. 256, ал. 1 от АПК).
- Неизвършването на фактически действия, които административният орган е длъжен да извърши по силата на закона, подлежи на оспорване в 14-дневен срок от подаването на искане до органа за извършването му (чл. 256, ал. 2 от АПК).
- Прилагат се разпоредбите за оспорване пред съд на индивидуални административни актове. Подсъдността принадлежи на административния съд по аргумент от чл. 128, ал. 1, т. 4 от АПК.
- Съдът се произнася с решение, което има сила на присъдено нещо и ако уважи оспорването, осъжда административният орган да извърши действието, като определя срок за това. Ако искането е основателно, съдът го отхвърля с *решението* си.
- Решението подлежи на касационно обжалване по реда на чл. 208 и сл. от АПК.